

Aktivitetet e inovacionit në ndërmarrje

Periudha 2018-2020

Tiranë, më 30 Qershor 2021: INSTAT ka kryer për periudhën referuese 2018-2020 vrojtimin mbi aktivitetet e Inovacionit pranë ndërmarrjeve me 10 ose më shumë të punësuar. Ndërmarrje inovative quhet ajo ndërmarrje që gjatë periudhës referuese prezantoi një inovacion produkti/procesi biznesi, ose kishte aktivitete të braktisura apo të papërfunduara inovacioni.

Gjatë periudhës 2018-2020, 36,6 % e ndërmarrjeve të vrojuara kryen një aktivitet Inovacioni. Aktiviteti i Inovacionit rezulton më i lartë në ndërmarrjet që operojnë në sektorin e shërbimeve (seksionet G, H, J, K, M të NVE Rev. 2) me 41,0 %, krahasuar me ndërmarrjet në sektorin e Industrisë (B, C, D, E të NVE Rev. 2) me 32,1 % (Tab.1). Krahasuar me të dhënat e vrojimit të mëparshëm të inovacionit me periudhë referuese 2017-2019, aktiviteti i inovacionit u ul me 1,7 % (nga 38,3 % në 36,6 %). Kjo rënie u vu re në ndërmarrjet në sektorin e industrisë dhe në atë të shërbimeve me përkatësisht 2,0 % dhe 1,3 %. Aktiviteti i inovacionit rezultoi më i pranishëm në grupin e ndërmarrjeve të mëdha, me mbi 250 të punësuar me 68,2 %.

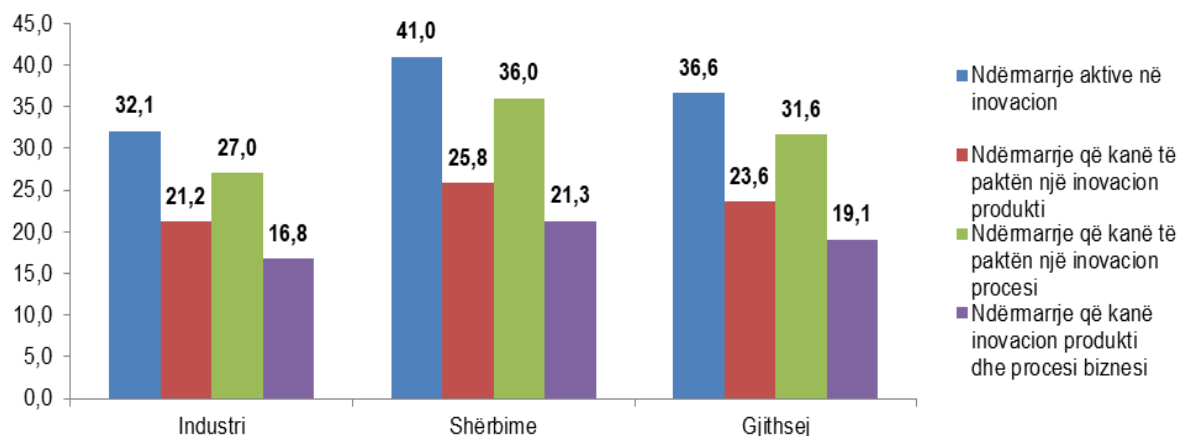
Gjatë periudhës 2018-2020, 63,4 % e ndërmarrjeve të vrojuara nuk kryejnë aktivitete Inovacioni. 67,9 % e ndërmarrjeve që operojnë në sektorin e Industrisë nuk rezultojnë inovative, ndërsa ndërmarrjet në sektorin e shërbimeve rezultojnë 59,0 % jo aktive në Inovacion.

Tabela 1. Përqindja e ndërmarrjeve aktive dhe jo aktive në Inovacion sipas sektorëve ekonomikë dhe madhësisë së ndërmarrjes, 2018-2020

	Ndërmarrje aktive në Inovacion (%)	Ndërmarrje jo aktive në Inovacion (%)
Gjithsej	36,6	63,4
Aktiviteti ekonomik		
Industri	32,1	67,9
Shërbime	41,0	59,0
Madhësia e ndërmarrjes		
10-49 të punësuar	32,1	67,9
50-249 të punësuar	49,0	51,0
250+ të punësuar	68,2	31,8

Përqindja më e lartë e ndërmarrjeve që zhvilluan inovacione produktesh, inovacione procesesh dhe inovacione produktesh dhe procesesh së bashku, rezultuan në sektorin e Shërbimeve.

Fig. 1 Përqindja e ndërmarrjeve aktive në Inovacion sipas sektorëve ekonomikë dhe llojit të Inovacionit, 2018-2020 (%)

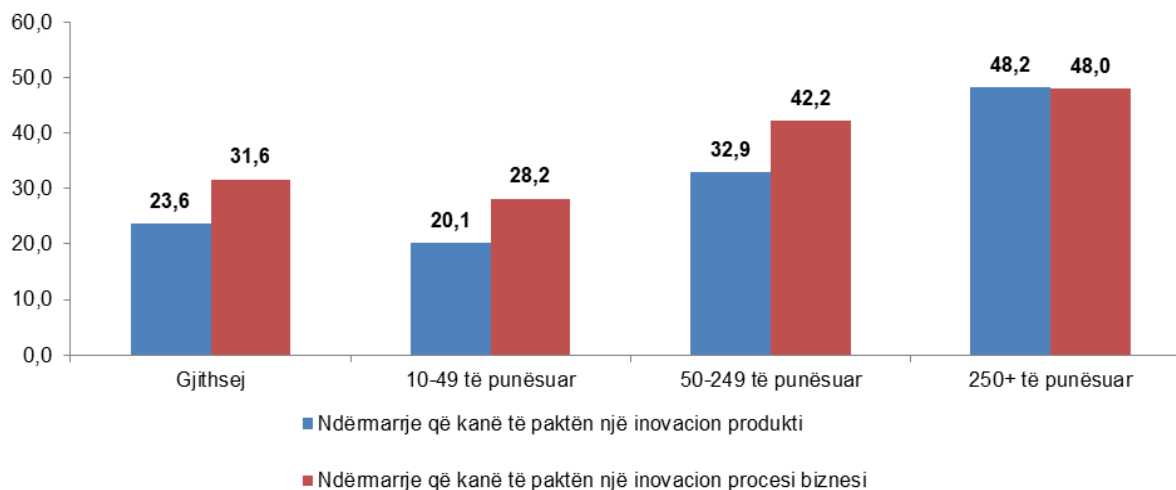
Në vitin 2020, shitjet neto të realizuara nga ndërmarrjet aktive në Inovacion përbënë 55,9 % të shitjeve neto gjithsej të ndërmarrjeve të vrojtuar ndërsa numri i të punësuarve në këto ndërmarrje rezultoi 51,9 % (Tab.2).

Tab. 2 Treguesit e shitjeve neto dhe të punësuarit për ndërmarrjet aktive në inovacion sipas aktivitetit ekonomik dhe madhësisë së ndërmarrjes, 2020

	Shitjet neto të ndërmarrjeve aktive në Inovacion (%)	Të punësuar në ndërmarrjet aktive në Inovacion (%)
Gjithsej	55,9	51,9
Aktiviteti ekonomik		
Industri	52,6	46,4
Shërbime	57,5	59,9
Madhësia e ndërmarrjes		
10-49 të punësuar	30,3	32,4
50-249 të punësuar	69,0	49,6
250+ të punësuar	77,2	71,7

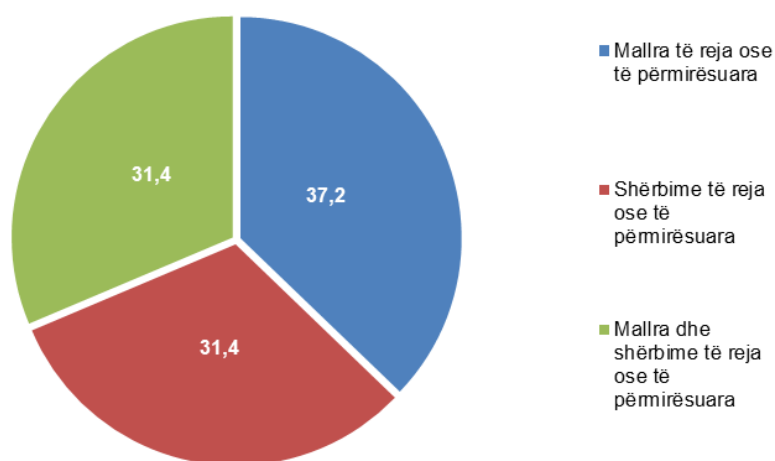
Gjatë periudhës 2018-2020, 23,6 % e të gjitha ndërmarrjeve të vrojtuar zhvilluan inovacione të produkteve (mallra ose shërbime të reja ose të përmirësuara), ndërsa 31,6 % zhvilluan procese biznesi të reja ose të përmirësuara (Fig. 2).

Fig. 2 Përqindja e ndërmarrjeve me inovacione të produkteve dhe proceseve në biznes sipas madhësisë së ndërmarrjeve, 2018-2020 (%)

Nga ndërmarrjet me inovacione të produkteve, 37,2 % e tyre zhvilluan mallra të reja ose të përmirësuara dhe 31,4 % e ndërmarrjeve zhvilluan shërbime të reja ose të përmirësuara. Ndërsa ndërmarrjet që zhvilluan së bashku mallra dhe shërbime të reja ose të përmirësuara rezultuan 31,4 % (Fig. 3).

Fig. 3 Struktura e ndërmarrjeve me inovacione të produkteve, sipas llojit të inovacionit të produktit, 2018-2020 (%)

Gjatë periudhës 2018-2020, 42,0 % e ndërmarrjeve me Inovacione produktesh prezantuan mallra ose shërbime që ishin të reja jo vetëm për ndërmarrjen, por edhe për tregun (jo të ofruara më parë nga konkurrentët e tyre).

Për të kryer aktivitetin e tyre të inovacionit, 25,9 % e ndërmarrjeve aktive në Inovacion ishin të përfshirë në bashkëpunim me ndërmarrje të tjera, organizata shkencore dhe partnerë të tjerë. Për ndërmarrjet me mbi 250 të punësuar, kjo përqindje rezultoi 38,1 %.

Gjatë periudhës 2018-2020, 13,1 % e ndërmarrjeve të vrojtuar kanë blerë makineri, pajisje ose mjete programuese të bazuar në teknologji të re që nuk ishte përdorur më parë nga këto ndërmarrje.

Gjatë periudhës 2018-2020, 3,6 % e ndërmarrjeve aktive në inovacion morën mbështetje financiare nga autoritetet publike, ndërsa 1,6 % ndërmarrjeve që nuk kryen ndonjë inovacion morën mbështetje financiare publike.

Metodologjia

Vrojtimi statistikor mbi aktivitetin e inovacionit zhvillohet çdo dy vite dhe periudha e vëzhgimit e mbuluar është periudha tre-vjeçare (2018-2020). Njësitë e vëzhgimit janë të gjitha ndërmarrjet e sektorit jo-financiarë dhe financiarë me 10 ose më shumë të punësuar të angazhuar kryesisht në aktivitetet e mëposhtme ekonomike (NVE Rev. 2): Industria nxjerrëse; Industria përpunuese; Energji elektrike, uji dhe menaxhimi i mbetjeve, Tregtia me shumicë, përveç automjeteve dhe motoçikletave; Transporti dhe magazinimi; Informacioni dhe komunikacioni; Aktivitetet Financiare dhe Sigurimit; Aktivitete arkitektonike dhe inxhinierike; testimi dhe analiza teknike; Aktivitete profesionale, shkencore dhe teknike; Publiciteti dhe kërkimet e tregut. Për matjen e aktiviteteve të Inovacionit në ndërmarrje, INSTAT ka intervistuar 1,575 ndërmarrje të të gjitha formave ligjore dhe llojeve të pronësisë me 10 e më shumë të punësuar.

Përkufizime:

Një inovacion: Është një produkt ose proces i ri ose i përmirësuar (ose kombinimi i tyre) që ndryshon në mënyrë të konsiderueshme nga produktet ose proceset e mëparshme të njësisë dhe që është vënë në dispozicion të përdoruesve të mundshëm ose është sjellë në përdorim nga njësia.

Ndërmarrje aktive në inovacion: Një ndërmarrje e angazhuar gjatë periudhës së vëzhgimit 2018-2020 në një ose më shumë aktivitete për të zhvilluar ose prezantuar produkte të reja ose të përmirësuara ose procese biznesi për një përdorim të synuar. Gjatë periudhës së vëzhgimit mund të jenë aktive në inovacionin si ndërmarrjet novative apo ndërmarrjet jo-novative.

Një inovacion produkti: Është implementimi i një malli apo shërbimi që është i ri ose i përmirësuar dhe që ndryshon ndjeshëm nga mallrat ose shërbimet e mëparshme të ndërmarrjes. Ai përfshin ndryshime të rëndësishme të konstruktit të mallrave. Përfshihen rishitjet e thjeshta të mallrave të reja dhe ndryshimet e një natyre vetëm estetike.

Një inovacion procesi biznesi: Është një proces biznesi i ri ose i përmirësuar për një ose më shumë funksione biznesi që ndryshon ndjeshëm nga proceset e mëparshme të biznesit të ndërmarrjes dhe i cili është zbatuar brenda firmës. Inovacionet e procesit të biznesit përfshijnë metoda të reja ose të përmirësuara për: prodhimin e mallrave ose ofrimin e shërbimeve; shpërndarjes, furnizimit ose logjistikës; komunikimin dhe përpunimin e informacionit; kontabilitetit dhe operacioneve të tjera administrative; praktika biznesi për organizimin e procedurave ose marrëdhënieve me jashtë; organizimit të përgjegjësisë në punë, vendimmarrjes dhe menaxhimit të burimeve njerëzore, marketingut për promovim, paketim, çmim, vendosje të produktit ose shërbime pas shitjes.

Inovacionet duhet të jenë të reja për ndërmarrjen në fjalë, por jo domosdoshmërisht duhet të jenë të reja në treg, d.m.th. ndërmarrja nuk ka pse të jetë domosdoshmërisht e para që ka prodhuar këto produkte (mallra ose shërbime) ose ka futur këto procese biznesi.

Aktiviteti i inovacionit: Përfshin të gjitha aktivitetet zhvillimore, financiare dhe tregtare, të ndërmarra nga një ndërmarrje, të cilat synojnë ose rezultojnë në një inovacion.

Autoritetet publike: Përfshin autoritete lokale ose rajonale, Qeverinë qendrore (ku përfshihen agjencitë e qeverisë qendrore ose ministrive), Programin Horizon 2020 për Kërkimin dhe Inovacionin dhe çdo lloj mbështetje tjetër financiare nga një institucioni i Bashkimit Europian. Mbështetja financiare publike përfshin mbështetjen financiare përmes granteve, kredive të subvencionuara dhe garancive të kredive. Përfshihet financimi i aktiviteteve nën kontratë nga sektori publik.